

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologiæ Polemicæ Universæ

Pichler, Vitus

Augustæ Vindelicorum, Anno MDCCXIII.

Art. II. de Numero Sacramentorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39374

rum æquè justificat ac Sacramenta: sed Verbum Divinum solummodo justificat mediâ & excitando fidem, quæ sola immediatè justificat: ergo. *Ma. prob. Evangelium virtus Dei est in salutem omni credenti.* R. N. M. Ad prob. per *Evangelium* non intelligitur concio, sed ipsa mysteria Evangelij, ut Incarnatio, Passio Christi &c. ex quibus est nostra virtus. *Pessimè* insuper ex hoc Antecedenti, *Scriptura tam verbo (seu concioni) quam Sacramentis tribuit vim justificandi*, inferitur: ergo Verbum & Sacramenta eodem modo justificant; sicut malè inferretur ex hoc, *Scriptura tribuit vim justificandi & Deo & Baptismo*: ergo Deus & Baptismus eodem modo justificant.

ARTICULUS II.

De Numero Sacramentorum.

4. Sciendum, sicut constans & consensus omnium Catholicorum doctrina est, septem esse Sacramenta, ita prorsus inconstans & discors fuit hætenus Sæctariorum nostrorum opinio de numero Sacramentorum, licet Sacramenta pertineant ad articulos fidei, & sint media ac instrumenta salutis teste ipso Gerardo in LL. Theol. tit. de Sacramentis. Lutherus eorum protopares in l. de Captiv. Babylonica non rejicit septem Sacramenta, sed ea ex Scriptura non posse evinci ait, quam si attenderemus, unum duntaxat Sacramentum fore, se tamen pro tempore ponere tria: in fine tamen ejusdem libri ponit tantum duo. Rursus tria ponit l. de Miss. Angul. anno 1534. item anno 1545. ante obitum assert. 35. contra Academ. Lovan. ubi sic ait: *Pœnitentiam cum virgato clavium absolventium Sacramentum libenter confitemur &c.* *Æquè inconstans* fuit alter Lutheranismi fundator Philippus R. P. Pichler Theol. Polemicus.

Melanchthon, qui in Locis anno 1522. editis solum duo, Baptismum & Eucharistiam, anno 1562. quatuor agnoscit Sacramenta, anno 1530. in Apologia August. Conf. in quam defacto jurant Ministri Lutherani, adjungit tertium, nempe Pœnitentiam; sic enim sonant verba Apologiæ tit. de numero & usu Sacramentorum, adeoq; in loco proprio: *Si Sacramenta vocamus ritus, qui habent mandatum Dei, & quibus addita est promissio gratiæ, facile est judicare, quæ sint propriè Sacramenta &c.* Verè igitur sunt Sacramenta Baptismus, Cœna Domini, Absolutio, quæ est Sacramentum Pœnitentiæ. Nam hi ritus habent mandatum Dei, & promissionem gratiæ, quæ est propria Novi Testamenti. In Conventu Lipsiensi anno 1548. cum DD. Wittenbergicis admisit septem. Tria pariter Sacramenta Norimbergenses in thess. grossen Glaubens. Buch. 1331. primum anno 1646. perhibentur adstru-

YYY 2

26

re. Ratisbonenses (ut mihi retulit vir
rerum istarum petitus & probatae fidei)
tribus diversis temporibus ediderunt
Catechismum, semper tamen diver-
sum numerum Sacramentorum po-
suerunt. Quid jam dicam de alijs Ma-
gistris, Ministrellis, Urbibus? Quid de
Zwinglio, qui Matrimonium, quid de
Calvino, qui Ordinationem Sacramen-
tis annumerat? Hodie tamen commu-
niter conspirant Sectarij, quantum scio,
in *duo* Sacramenta, Baptismum & Ev-
charistiam. Contra

15. Dicendum 1. Septem sunt Sacra-
menta. Quamvis hoc probari possit
ex Scriptura rite intellecta & explicata
ab Ecclesia, ut palam fiet ex Assertion-
e 3. ubi de singulis Sacramentis in specie
asserentur textus; optimè tamen pro-
batur ex auctoritate & definitione Ec-
clesiae, semper septem, nec plura, nec
pauciora, Sacramenta agnoscens. O-
lim quidem non ita clarè hic numerus
fuit decretus aut propositus in Con-
cilijs & à Patribus, quia à nemine fuit
ita impugatus ut nunc, tamen etiam
in primava Ecclesia Patrum scriptis
non obscura omnium septem indicia
deprehenduntur, ut iterum patebit ex
Assertion 3. Posterioribus tamen tem-
poribus, nimirum in Concilijs Gene-
ralibus Constantiensi, Florentino, &
Tridentino clarissimè numerus septe-
narius est definitus, & à S. Thoma tra-
ditus l. 4. contra Gentes c. 58.

Regerunt Sectarij nostri, hæc Con-
cilia nimis esse nova, & auctoritate non
paria antiquæ Ecclesiae. Sed miror im-
primis, hoc objici à Novatoribus no-
vissimis heri natis, quibus longè an-

tiquiora sunt Concilia Constantiense
& Florentinum. Dein Ecclesia mo-
derna non est minoris auctoritatis, uti
& Concilia posterioris temporis, quam
fuit Ecclesia primava, & Concilia an-
tiqua, partim quia Spiritus S. semper
regit Ecclesiam, nec totam potest per-
mittere labi in errorem circa res fidei;
permitteret autem labi, si sineret Con-
cilium Generale legitimum quocun-
que tempore labi in errorem; partim
quia Ecclesia semper debet posse infal-
libili sententia decidere controversias
fidei, & doctrinam veram discernere
ab hæretica & falsa; quippe etiam po-
sterioribus temporibus sæpe hæreses
orta sunt, & deinceps oriri possunt.
Videatur materia de infallibilitate Ec-
clesiae. Proin

Dicend. 2. Non est necesse, ut sin-
gula Sacramenta claris textibus pro-
bentur ex Scriptura. Quoad *nomen*
Sacramenti res est certa etiam apud
Adversarios, qui fatentur, nec Ba-
ptismum nec Evcharistiam, quæ duo
ipsimet admittunt, à Scriptura vocari *Sa-
cramenta*. Igitur Sacramenta nec quoad
rem ipsam necessario contineri clarè in
Scripturis, nec inde necessario esse pro-
banda asserimus, & sic

Prob. 1. Non est necesse, ut om-
nes fidei articuli clarè contineantur,
aut per claram consequentiam dedu-
cantur ex Scriptura S. ut in materia de
Traditionibus evidenter demonstravi-
mus, nec negare possunt Sectarij, qui
pro articulis fidei habent: hos vel illos
libros esse Verbum DEI scriptum,
DEUM esse trinum in Personis &c. li-
cèt id Scriptura nullibi asserat clarè,
nec

nec inde clarè deducatur. Quod pridem agnovit S. Augustinus in ep. Fundamenti dicens: *Evangelio non credentem, nisi me Catholica Ecclesia commoveret auctoritas.* & l. 7. de Trin. c. 4. *Dicimus in DEO tres Personas, non quia Scriptura dicit, sed quia non contradicit.* Prob. 2. quia Baptismus & Eucharistia etiam juxta Adversarios jam fuerunt Sacramenta Novæ Legis, antequam ulla Scriptura Novæ Legis existeret. 3. Quia ad rem & esse Sacramenti etiam juxta Adversarios requiritur institutio Divina, certo signo seu elemento annexens & promittens gratiam remissionis peccatorum: sed de Eucharistia id probare non possunt ex Scriptura; nullibi enim legitur, summenti Corpus & Sanguinem Christi fuisse promissam remissionem peccatorum, quam vocant promissionem *Evangelio propriam*, nisi fortè Jo. 6. in quo tamen cap. juxta Lutheranos non agitur de reali & Sacramentali, sed solum de spirituali manducatione, a deoque non de Sacramento Eucharistia. Imò id neque de Baptismo solidè probare possunt; ipsdem enim argumentis, quibus remissionem peccatorum Baptismo promissam esse contendunt Adversarii, uti facile poterit alius ad probandum, quod Penitentia, imò & Loto pedum, habeat similem promissionem, adeoque Sacramentum sit. Proinde

Prob. Assertio 2. Vel nullum Sacramentum potest probari claris Scriptura-textibus, vel pariter probari poterit, Penitentiam, & Lotionem pedum, quam Jo. 13. Christus instituit in ultima

Cæna, esse verè & propriè Sacramenta: utrumque est contra Adversarios: ergo. Ma. prob. Juxta Adversarios requiruntur præcipuè tria ad rationem Sacramenti, scilicet signum externum vel elementum, cui promissa sit gratia remissionis peccatorum, & quod habeat institutionem seu mandatum Divinum: hæc tria Adversarij non reperient in Baptismo & Eucharistia, vel reperient pariter in Penitentia & Lotione pedum: ergo. Min. prob. *ELEMENTUM* propriè dictum in Eucharistia non est, est tamen in Lotione pedum, scilicet aqua: elementum improprie dictum, scilicet sumptum pro quolibet signo externo, reperitur etiam in Penitentia, scilicet humilis confessio peccatorum & contritio manifestata. Quæso ubi Scriptura clarè requirit elementum propriè dictum, vel substantiam visibilem? Quod hæc reperiantur in Baptismo & Eucharistia, nihil facit, cum à particulari ad universale, ab uno vel altero ad omnia, profus: nulla sit argumentatio. *PROMISSIONEM GRATIÆ* in Eucharistia nullam invenient, ut vidimus: quam inveniunt in Baptismo, pariter reperient in Penitentia: *Convertimini, & agite Penitentiam* (promittit Deus per Ezechielem c. 18. cujusmodi promissiones de remissione peccatorum spectant ad Evangelium juxta Lutheranos) & *non erit vobis in ruinam iniquitas. Convertimini, & vivite.* Rutilus: *Nisi Penitentiam habueritis, omnes similiter peribitis.* Luc. 13. v. 3. Item in Lotione pedum: *Si non laveritis,*

Xxy 3;

non

non habebis partem mecum. Jo. 13. v. 8. *Qui lotus est &c. mundus est totus.* v. 10. Denique *INSTITUTIONEM ET MANDATUM DIVINUM* aequè reperient de Pœnitentia: *Pœnitentiam agite.* Mat. 3. *Si non pœnitentiam egeritis, similiter omnes peribitis.* Luc. 13. v. 5. Item de Lotione pedum: *nisi laverote: & vos debetis alter alterius lavare pedes.* Jo. 13. ac de Baptismo & Evcharistia: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua &c.* Jo. 3. *Nisi manducaveritis &c.* Jo. 6.

Denique dicant mihi Lutherani, cur eleëmofyna non sit Sacramentum; pecunia enim erogata est substantia visibilis, vel elementum corporale, ut vocant, habet promissionem gratiæ, & mandatum Divinum: *Date eleëmofynam, & ecce omnia munda sunt vobis.* Luc. 11. v. 41. Ergo ex Scriptura sola nullum Sacramentum sufficienter probatur, vel, si probetur, etiam probatur facillè, eleëmofynam, lotionem pedum, pœnitentiam &c. esse Sacramenta.

17. Dicend. 3. Sacramenta Novæ Legis sunt Baptismus, Confirmatio, Evcharistia, Pœnitentia, Extrema unctio, Ordo, Matrimonium. Ita expressis verbis definitum est in Conc. Trident. Sess. 7. Can. 1. de Sacram. & Florentino de Sacram. Eccl. Circa Baptismum & Evcharistiam non movent nobis litem Sectarij nostri, sed circa reliqua quinque, quæ ordine stabiliemus. Priùs tamen advertimus aliquam hujus numeri septenarij ac ordinis congruentiam & analogiam vitæ spiritualis,

quam dant & conservant Sacramenta, cum vita corporali. Quippe sicut ad vitam corporalem requiritur 1. generari. 2. crescere, 3. nutrir. 4. sanari à morbo. 5. liberari à morbi reliquijs. 6. habere potestatem gubernandi Republicam. 7. propagare genus humanum. Ita in vita spirituali opus est 1. generari per *Baptismum*. 2. augeri & roborari per *Confirmationem*. 3. nutrir per *Evcharistiam*. 4. sanari à morbo peccatorum per *Pœnitentiam*. 5. liberari à reliquijs peccatorum per *Extremam unctionem*. 6. habere potestatem regendi homines in ijs, quæ ad animæ salutem pertinent, per *Ordinem*. 7. propagare membra veræ Religionis ad cultum DEI per *Matrimonium*. Ex his Sacramentis duo, scilicet Baptismus & Pœnitentia, per se & directè instituta sunt ad conferendam *primam* gratiam justificantem, cætera ad *secundam*, seu ad augmentum gratiæ; quævis illa duo per accidens secundam, & reliqua primam subinde conferant. Lutherani etiam de Evcharistia concedere debent, quòd non sit per se instituta ad conferendam primam gratiam, ad remittenda peccata, utpote quæ priùs remittuntur per Pœnitentiam, quam Communioni sacre præmittendam docent. Jam in specie quoad singula illa Sacramenta, quæ negantur ab Adversarijs, Assertio

Probat de *Confirmatione* 1. ex 18. Scriptura, quæ dicit, Apostolos imposuisse manus baptizatis, ut acciperent Spiritum S. sic Act. 8. v. 17. dicit: *Imponebant manus super illos, & accipis-*

capiebant Spiritum S. Et Act. 19. v. 6. Et cum imposuisset illis manus Paulus, venit Spiritus S. super eos. Quos textus Ecclesia de Sacramento Confirmationis intelligit, ut jam olim docuit S. Hieron. Adv. Luciferian. An nescio, ait, etiam Ecclesiarum hunc esse morem, ut baptizatis postea manus imponantur, & ita invocetur Spiritus S? Exigis, ubi scriptum sit? in Actibus Apostolorum c. 8. & 19. Etiam si Scriptura auctoritas non subesset, totius Orbis in hanc partem consensus instar praecepti obrineret. Rursus 2. Cor. 1. legitur: Qui confirmat nos vobiscum in Christo, & qui unxit nos DEUS, qui & signavit nos, & dedit pignus Spiritus in cordibus nostris. Ubi exprimitur etiam nomen Confirmationis, virtus, natura, character, quem imprimi, & gratia sanctificans, quam confert & auget; nam Spiritus S. non accipitur sine gratia sanctificante, imò per Spiritum S. intelligitur ejus gratia, siquidem Spiritus S. quoad substantiam non accipitur, sed est ubique. Reperiuntur igitur in Confirmatione 1. signum externum & aërio sensibile, scilicet impositio manuum, & unctio cum oratione. 2. Promissio gratiae, huic signo annexa. 3. Institutio seu mandatum Divinum. Nisi enim Apostoli novissent, huic impositioni manuum, & unctio promissam & annexam fuisse gratiam Spiritus S. & simul mandatum Christi, non ita ordinari ac securè imposuissent manus baptizatis, ut acciperent Spiritum S.

2. Et praecipue ex Traditione ac per-

petua Ecclesiae praxi, quae optime declarat, quid Christus instituerit, & Apostoli usurpaverint. Siquidem primis statim saeculis Confirmationis Sacramenti meminerunt Patres. S. Clemens Apostolis coaevus ep. 4. ad Julium & Julianum ait: Omnibus festinandum est sine mora renasci Deo, & demum consignari ab Episcopo &c. Cum autem regeneratus fuerit per aquam, postmodum sepius Spiritus gratia ab Episcopo confirmatus. S. Urbanus Papa & M. qui vixit anno 226. in ep. ad omnes Christianos: Omnes fideles per manus impositionem Episcoporum Spiritum S. post Baptismum accipere debent, ut plene Christiani inveniantur; quia cum Spiritus S. infunditur, cor fidele ad prudentiam & constantiam dilatatur. S. Cyprianus, qui fere eodem tempore vixit, & apud Adversarios in magno pretio est, quia aliquando intemperantius se opposuerat Pontifici Romano, licet postea se submiserit, & errorem Martyrio eluerit, epist. ad Jubaianum de Hæret. baptiz. Idcirco quia Samaritani legitimum & Ecclesiasticum Baptismum consecuti fuerant, baptizari eos ultra non oportebat: sed tantummodo, quod decorat, id à Petro & Joanne (Act. 8.) factum est, ut oratione pro eis habita & manus imposita invocaretur & infunderetur super eos Spiritus S. Quod nunc quoque apud nos geritur, ut qui in Ecclesia baptizantur, per Praepositos Ecclesiae offerantur, & per nostram orationem & manus impositionem Spiritum S. consequantur, & signaculo Dominico consignentur. Rursus de Unct.

Unct. Chrysm. *Hodie* (in die Cœnæ) in Ecclesia cum ceteris unctionibus ad populum acquisitionis sanctificandum sacrum Chrysm conficitur, in quo mixtum oleo balsamum &c. divinitus instituta &c. non hæc medendis corporibus nisi Unctio instituta. S. Melchiades Papa & M. paucis annis posterior, in ep. ad Hispania Episcopos: *Quid mihi prodest post mysterium Baptismatis mysterium Confirmationis? Ergo Spiritus S. qui super aquas Baptismi salutifero descendit illapsu, in Fonte plenitudinem tribuit ad innocentiam, Confirmatione augmentum præstat ad gratiam.* Patres Conc. Laodic. Can. 48. ut refertur in Decreto Grat. de Consecr. dist. 5. sic statuerunt: *Oportet baptizatos post Baptisma inungi supercaelesti Chrysmate.* S. Aug. 2. contra Litt. Petiliani 104. *Sacramentum Chrysmatis in genere visibilibus signaculorum sacrosanctum est, sicut ipse Baptismus.* Sufficiant hæc clarissima Antiquitatis testimonia ad probandum, Apostolicam Traditionem esse de doctrina Confirmationis, quam hodie dum retinent Catholici.

19. De *Pœnitentia* prob. 1. ex Scriptura ritè intellecta & explicata ab Ecclesia. Christus Mat. 18. Apostolis promisit potestatem remittendi vel retinendi peccata: *Quaecunque solveritis super terram, erunt soluta & in cælo &c.* Eandem potestatem ipsis contulit post Resurrectionem suam. Jo. 20. *Accipite Spiritum S. quorum remisseritis peccata, remittuntur eis &c.* utique sub tacita conditione, si homines fuerint

dispositi ad Absolutionem; quæ dispositio consistit in dolorosa confessione peccatorum; nisi enim Apostoli & eorum Successores cognoverint prius peccata, non possunt ferre iudicium de Absolutione impertienda, vel retentione indicanda. Jam sic: ad rationem Sacramenti requiritur 1. signum sensibile, quod hic est confessio peccatoris & verba absolventis. 2. Promissio gratiæ justificantis, quæ conferitur eo ipso, quod remittantur peccata, quæ dimittendi potestatem cit. locis concessit Christus. 3. Institutio Divina, quæ in iisdem clarè elucet. Ergo

2. Ex Traditione, & perpetuo Ecclesiæ sensu. S. Ambr. 1. de Pœnit. c. 7. ait: *Neque interest, utrum per Pœnitentiam, an per lavacrum hoc jui sibi datum Sacerdotes vendicent.* S. Greg. Nyss. apud Burghaber, l. de vita Moylis: *Moses inundare aquis eremum fecit, quæ, quantum qualeque sit Pœnitentiæ Sacramentum, docet.*
3. Speciatim contra Lutheranos ex Apol. Conf. Aug. qui est liber apud ipsos Symbolicus, in quem jurat. In hac tit. de Num. Sacr. habentur hæc clarissima verba: *Verè igitur sunt Sacramenta, Baptismus, Cœna Domini, Absolutio, quæ est Sacramentum Pœnitentiæ &c.* Neque dicas, Pœnitentiam esse Sacramentum in sensu latiori, non strictissimè & propriissime, ut ait Lomerus. Nam contra est 1. quia additur *verè*, & paulò antè *propriè*: quid ulterius desiderari possit ad strictam vel strictissimam acceptionem Sacramenti? 2. quia neque Christus

alia

alia *strictè* alia autem *strictissimè* sumpta instituit, neque unquam Ecclesia tale discrimen agnovit: quod ergo est *strictè* Sacramentum, est etiam *strictissimè* Sacramentum, sicut gemma, quæ *strictè* est gemma, eò quòd habeat prædicata essentialia gemmæ, etiam *strictissimè* est gemma: & qui *proprie* & *strictè* est homo, etiam *propriissimè* & *strictissimè* est homo; quia essentia consistunt in indivisibili, nec suscipiunt magis & minus. 3. Pœnitentia ab Apologia numeratur cum Baptismo & Evcharistia sine ulla restrictione: ergo si Pœnitentia non est *proprie* & *propriissimè* Sacramentum, nec Baptismus nec Evcharistia erunt; consequenter Lutherani nullum habebunt Sacramentum *proprie*, aut (si ita nugari placet) *propriissimè* dictum.

Regeres, ad Sacramentum *propriissimè* dictum requiri vel elementum, vel saltem substantiam visibilem; quia hæc reperiuntur in Baptismo & Evcharistia, quæ duo Sacramenta ab omnibus agnoscuntur: sed Confessio & Absolutio non sunt elementum, neque substantia visibilis, sed solummodo sunt verba, quæ sunt accidentia, & non nisi auditu perceptibilia. R. N. Ma. quæ sine ullo proflus fundamento asseritur. Imò nulla substantia in se est visibilis, sed tantum in suis accidentibus. Ratio addita supponit id, quod est in questione, vel procedit à particulari ad universale, ut supra dictum: vel enim supponit, tantum esse illa duo Sacramenta, & de hoc est lis & questio: vel ex eo, quòd hæc duo Sa-

R. P. Pichler Theol. Polemica,

cramenta habeant pro materia substantiam visu perceptibilem, infert, quòd omnia Sacramenta debeant esse talia, quod est procedere à particulari ad universale; & æquè aliquis sic posset arguere: Baptismus, qui ab omnibus admittitur esse Sacramentum, pro materia habet elementum aquæ: ergo Evcharistia Sacramentum non est *propriissimè*, quia pro materia non habet elementum aquæ. Sufficit igitur, modò adsit tale signum sensibile, per quod significetur illa gratia, quæ interiori confertur animæ.

De Extrema Unctione prob. 1. ex Scriptura. Jac. 5. sic habetur: *Infirmatur quis in vobis, inducat Presbyteros Ecclesie, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus, & si in peccatis fuerit, remittentur ei.* En 1. signum & actionem externam, scilicet oleum, unctionem & orationem Sacerdotis. 2. Promissionem gratiæ, scilicet remissionis peccatorum & alleviationis. 3. Mandatum & institutionem Divinam; quippe Apostolus non potuisset tam certò & asseveranter promittere gratiam ad positionem unctionis &c. nisi scivisset, ejusmodi unctionem infirmorum à Christo fuisse institutam ad significandam & efficiendam gratiam, cum nemo possit signo materiali alligare gratiam, nisi Deus: ergo Extrema Unctio habet omnia requisita ad verè & *proprie* dictum Sacramentum. Imò in citato textu c-

Zzz

tiani

niam exprimitur materia, forma, minister, & suscipiens.

2. Ex Traditione, & sensu Ecclesie etiam primæ, quem satis produnt varia Concilia, uti Nicanum I. Lateranense, Viennense &c. Wormatiense, Aquisgranense &c. Meldense apud Canisium de Sacram. Extr. Unct. §. 2. statuit: *ut Presbyter in Cæna Domini ampullas tres secum deferat, unam ad Chrysmam, alteram ad oleum ad catechumenos inungendos, tertiam ad infirmos juxta sententiam Apostolicam, ut, quando quis infirmatur, inducat Presbyteros &c.* Ex PP. idem confirmat S. Innocentius I. qui ep. I. c. 8. Unctionem infirmorum, cujus morem explicat Jacobus, genus esse Sacramenti, ait. S. Chrys. I. 3. c. 6. de Sacerdotio dicit: *Sacerdotes non solam, cum nos regenerant, sed postea etiam condonandorum nobis peccatorum facultatem obtinent. Infirmatur, inquit, inter vos aliquis? accersat presbyteros.* S. Aug. I. 2. de Visit. infirm. c. 4. *Nec præmittendum est Apostoli Jacobi præceptum: infirmatur quis in vobis? inducat presbyteros Ecclesia, ut orent super eum, ungentes eum oleo sancto in nomine JESU &c.* Sic roges de te, & pro te fieri &c. ipsa videlicet olei sacra delibutio intelligitur Spiritus S. typicalis Unctio. Quin & Ecclesia Græca, quamvis in quibusdam alijs refractaria sit Matri suæ, Ecclesie Romanæ, tamen Apostolicam hanc Traditionem de septem Sacramentis Catholicorum, consequenter etiam de Extrema Unctione, semper retinuit, ut patet ex responsione Jeremie Patiar-

cha Constantinopolitani ad Wirtenbergenses Theologos Lutheranos data. Videatur meum *Examen Polemicum super August. Confess.* art. 6. & in fine hujus Operis.

De Ordine (saltem Presbyteratus) 11. prob. 1. ex Scriptura, in qua habentur hi textus, *Segregate mihi Saulum & Barnabam in opus, ad quod assumpsi eos. Tunc jejunantes & orantes, imponentesque eis manus dimiserunt illos.* Act. 13. *Ut constituas per civitates presbyteros, sicut & ego disposui tibi.* Ad Tit. 1. *Noli negligere gratiam, quæ in te est, quæ data est tibi per prophetiam cum impositione manuum presbyterij.* 1. Tim. 4. *Admoneo te, ut resuscites gratiam, quæ est in te per impositionem manuum.* 2. Tim. 1. *Accipite spiritum S. quorum remisistis peccata &c.* Jo. 20. Jam ex his textibus rectè colliguntur omnia ad verum Sacramentum requisita. 1. Signum & ritus externus, scilicet impolitio manuum &c. 2. Promissio & collatio gratiæ huic ritui annexæ. 3. Institutio seu Mandatum Divinum, *Segregate mihi &c.* & quidem pro omni tempore stabiliter, quia in Ecclesia fideles semper indigent remissione peccatorum, quæ remittendi potestatem presbyteri accipiunt in Ordinatione, dum eis dicitur: *Accipite Spiritum S. quorum remisistis &c.*

2. Ex Traditione & continuo Ecclesie sensu, quem testatur Concil. Chalced. Can. 2. damnans eos, qui peccuniam accipiunt pro Ordinatione, quia censentur *gratiam Dei vendere*: ergo judicabant Patres Concilij, in ordi-

Ordinatione conferri gratiam. S. Ign. Martyr. coxvus Apostolorum ep. ad Smyrn. *Omnes Episcopum sequimini, ut Christus Patrem, & Presbyterorum collegium ut Apostolos, Diaconos reverentiamini, ut EX DEI PRÆCEPTO ministrantes.* S. Ambr. l. de Dignit. Sacerdotali c. 5. *Per hominem dat Deus (gratiam Episcopalem) homo imponit manus, Deus largitur gratiam.* Clarissimè S. August. l. 2. contra ep. Parmeniani c. 13. *Utrumque enim (Baptismus & Ordo) Sacramentum est, & quadam consecratione utrumque homini datur, illud, cum baptizatur, istud, cum ordinatur, ideoque in Catholica utrumque non licet iterari &c. Non eis tamen ipsi Ordinationis Sacramenta detrahuntur, sed manent super eos. Ideoque non eis in populo manus imponitur, ne non homini, sed ipsi Sacramento fiat injuria &c. Explicent, quomodo Sacramentum baptizati non possit amitti, & Sacramentum ordinati possit amitti &c. Si enim utrumque Sacramentum est, quod nemo dubitat, cur illud non amittitur, & illud amittitur? neutri Sacramento injuria facienda est. Quoties hic ordinatio vocatur Sacramentum? utique propriè, cum comparatur cum Baptismo, qui procul dubio propriè dictum Sacramentum est. Similia habet l. de bono conjugali c. 24. & l. 1. de Bapt. contra Donatistas c. 1.*

Dixi superius, saltem Presbyteratus; quamvis enim satis certum sit, Ordinem Episcopalem, qui est Sacramentum completum, item Diaconatum

& Subdiaconatum esse Sacramentum, idque de quatuor Minoribus sit probabilius, tamen definitum non est. Neque propterea erunt plura apud Catholicos Sacramenta quam septem, quia omnes Ordines censentur esse unum Sacramentum, cum tendant ad unum finem, scilicet ad idoneum ministrum, qui offerat Sacrificium Missæ, & Sacramenta, præcipuè Eucharistia & Pœnitentiæ, legitimè administret. Ordines inferiores Presbyteratu referuntur ad hunc, Episcopalis verò est complementum Presbyteratus, quem essentialiter supponit. Omnes Ordines jam olim circa annum 284. distinctè expressit Cajus Papa, dum ep. ad Felicem scripsit: *Siquis Episcopus esse meretur, sit primo Ostiarius, deinde Lector, postea Exorcista, inde sacraur Acolythus, demum verò Subdiaconus, deinde Diaconus, postea Presbyter: & exinde, si meretur, Episcopus ordinetur.* Tanta nimirum dignitas est & supereminentia Sacerdotij Christiani, ut non nisi per plures gradus eò perveniri possit.

De Matrimonio probatur 1. ex ²²³ Scriptura. Eph. 5. v. 32. sic ait Apostolus: *Propter hoc relinquet homo patrem & matrem, & adhaerebit uxori suæ, & erunt duo in carne una: Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico, in Christo & Ecclesia.* Ubi ipsum Sacramenti nomen expressè tribuitur Matrimonio, nec est ulla causa, cur non accipiamus in sensu proprio; imò ex adjunctis verbis colligitur, Sacramentum dici propriè, eò quòd Apostolus asserat, per con-

Zzz 3 juu.

junctionem Matrimoniale[m] Christianorum significari conjunctionem Christi cum Ecclesia, utique non tantum illam, quæ habetur per assumptionem carnis humanæ (quæ conjunctio est communis toti humano generi, nec Ecclesiæ Christianæ propria) sed etiam, & quidem maximè, illam, quæ habetur per gratiam sanctificantem, & propria est Ecclesiæ. Atqui hanc conjunctionem Christi cum Ecclesia per gratiam non significaret Matrimonium, si Christiani solum naturaliter & carnaliter, ut etiam sit apud Gentiles, inter se conjungerentur, & non etiam spiritualiter per gratiam & charitatem mutuum, quam Apost. cit. c. v. 25. tam studiosè commendat: *Viri diligite uxores vestras, sicut Christus dilexit Ecclesiam.* Idem Apostolus 1. Tim. 2. dicit: *Salvabitur mulier per filiorum generationem, si permanjeris in fide* (scilicet conjugali) *& dilectione & sanctificatione.* At in his permanere non potest, nisi priùs, quando contraxit Matrimonium, ea acceperit, præsertim *sanctificationem*, quæ in Matrimoniali contractu non datur, nisi sit Sacramentum. Ergo in nova Lege Matrimonium (scilicet quoad contractum Matrimoniale[m], non quoad usum seu copulam) est elevatum ad rationem Sacramenti. Et cur non sit propriè dictum Sacramentum? cum adsit 1. signum & ritus externus, nimirum contractus per verba aut nutus sponforum manifestatus. 2. Significans & conferens gratiam, ut patet ex textibus scriptis. 3. Ex institutione Divina;

quia nemo potest alicui signis sensibilibus annexere gratiam nisi DEUS. Dein nec ipsi Adversarij negant, Matrimonium à DEO esse institutum.

2. Ex Traditione & sensu totius Ecclesiæ. S. Leo I. ep. 92. ad Rusticum c. 4. dicit: *Societatem nuptiarum ita ab initio esse constitutam, ut præter sexuum conjunctionem haberet in se Christi & Ecclesiæ Sacramentum*, scilicet in Antiqua Lege imperfectè, typicè, & quoad conjunctionem secundum naturam, in Nova autem Lege perfectè, completè, & quoad conjunctionem secundum gratiam. Clarissimè iterum S. August. de bono conjugali c. 18. *In nostratum quippe nuptijs plus valet sanctitas Sacramenti, quam fecunditas uteri.* & c. 24. *Bonum nuptiarum per omnes gentes, atque omnes homines in causa generandi, & in fide castitatis; quod autem AD POPULUM DEI pertinet, etiam in sanctitate Sacramenti, per quam nefas est etiam repudio discedentem alteri nubere, dum vir ejus vivit.* Ubi rationem Sacramenti solum tribuit Matrimonij Christianorum. Demum l. de fide & operibus c. 7. *In Ecclesia nuptiarum non solum vinculum, sed etiam Sacramentum commendatur.* Ita sentiunt, & post Conc. Trid. Florent. & Canonem illum, qui habetur c. ad audientiam 9. de hæreticis l. 5. Decretal. sentire debent omnes Catholici, quidquid dixerit, fortè in solo modo loquendi discrepans, Durandus in contrarium, & pauci olim Jurista, ad quos non spectat decernere de hac mat-

teria Theologica. Cur autem non citius in Ecclesia clarè definitum fuerit, Matrimonium in Nova Lege esse Sacramentum, ratio est, quia olim non

fuit hæc veritas in dubium vocata, sicut fecerunt posteriores hæretici. Nihil autem in Ecclesia decidi solet, nisi quæ controversa sunt.

Solvuntur Objectiones.

23. Ob. 1. Scriptura nihil meminit de septem Sacramentis: ergo non dantur septem. R. 1. N. Ant. quamvis enim non explicitè meminerit de numero septenario, imò nulli (excepto Matrimonio, ut vidimus) nomen Sacramenti tribuat; tamen quoad rem ipsam omnia septem in Scripturis continentur, ut partim fateantur Adversarij, partim nos hucusque ostendimus, si nempe accedat legitima Scripturæ interpretatio, sine qua vel nullum ex Scriptura probari, vel plura poterunt, quam septem, ut pariter supra ostendimus p. 541. R. 2. T. A. N. C. antiqua enim hæc nœnia, scriptum non est, ergo non credendum, nihil omnino valet, ut evidentè demonstratum tum in materia de Traditionibus, tum Afsert. 2. hujus art. Nunquid Scriptura nec dicit, duo dari Sacramenta? & tamen ab Adversarijs admittuntur duo.

24. Ob. 2. Patres primitivæ Ecclesiæ nihil sciunt de septem Sacramentis, sed tantum duo ponant, scilicet Baptismum & Eucharistiam, uti S. August. ep. 118. ad Januarium: ergo. R. Quamvis antiqui Patres non simul omnia septem Sacramenta recenseant, sed, prout exigebat ipsorum propositum & materia, quam tractabant, modò hæc, modò alia, modò plura,

modò pauciora nominent; omnia tamen & singula habent luculenta apud Patres, antiquos etiam, testimonia, ut ostensum jam est, nominatim apud S. August. quem citat objectio; mox enim ep. 119. sequente mentionem fecit trium, l. 5. de Bapt. contra Donat. c. 20. commemorat quatuor, nempe Baptismum, Unctionem, Eucharistiam, Ordinem. Tertull. l. de Resurr. carnis quinque, quia addit Confirmationem dictis quatuor. Ambros. dum scribit ad Catechumenos, tria numerat, scilicet ea, quæ illis uno die ministrabantur, nempe Baptismum, Eucharistiam, & Chrysm, seu Confirmationem. Videantur textus Patrum de singulis Sacramentis paulò antè adducti.

Ob. 3. Non constat satis de materia & forma, quam Papiæ adhibent pro signo externo in quinque suis Sacramentis, utrum nempe & quam materiam Christus requisiverit in Ordinatione v. g. quam formam in Confirmatione &c. 2. Non conveniunt ipsi inter se circa materiam & formam in contractu Matrimoniali, dum alij dicunt, contrahentes esse materiam, verba, quibus exprimitur consensus, esse formam, alij pro materia statuunt verba, alij contractum ipsum &c. 3. Materiam nunc aliam adhibent

v. g. in Ordinatione Sacerdotis, quam olim; nam olim solummodo imponebantur manus, nunc verò traditur simul calix & patena, & proferuntur certa verba ex præscripto, quod olim non fiebat. 4. Christus & Apostoli non adhibuerunt eiusmodi signa externa, quando ordinarunt Sacerdotes, absoluerunt à peccatis &c. ergo.

R. ad 1. Etiam si non satis constaret, an & qualem materiam ac formam requisiverit Christus, ex Scriptura; tamen sufficienter constat ex Traditione Ecclesie. Dein jam supra ostendimus, in quinque Sacramentis, quæ præter Baptismum & Eucharistiam admittimus, reperiri in ipsis Scripturis signum externum, à Christo determinatum, gratiæ significativum, & quidem determinatum vel in infima specie, ut in Extrema Unctione oleum olivarum, in Ordinatione impositionem manuum: vel in genere saltem, ut in Matrimonio legitimum contractum signo externo manifestatum, relinquendo ultimam determinationem Ecclesie, decernentis, quisnam contractus sit habendus pro legitimo vel non, an etiam clandestinus &c. Videantur Scholastici. Ad 2. Conveniunt omnes quoad rei substantiam, & in ijs, quæ vel à Scripturis vel ab Ecclesia definita sunt, nimirum in omni Sacramento Novæ Legis requiri materiam & formam, & aliquod signum externum, per quod significetur gratia conferenda, & præcise illud omnes requirunt: quamvis speculative discrepent in explicanda materia & forma Sacramenti Matrimonij, an hoc vel illud, quod ne-

cessario adhibendum docent, habeat rationem materiam potius quam formam. Quod denique ad modum loquendi pertinet. Ad 3. Negatur, quod nunc adhibeatur alia materia quoad substantiam, quam olim in Ecclesia Christi; nam manus impostuise ordinandis leguntur Apostoli, quæ impositione conferebatur Spiritus S. & potestas absolvendi à peccatis; de calice quidem cum vino, & de patena cum hostia, quæ hodie adhibentur, dum confertur potestas offerendi Sacrificium Missæ, & consecrandi Corpus Christi, nihil quidem legitur; sed negligitur quidquam in oppositum. Eodem itaque jure nos dicimus, hoc vel saltem simile signum, quo significata sit memorata potestas tradita, fuisse præsertim ordinandis, quo jure Adversarij negant: imò longè meliori nos affirmamus, eò quod Traditio, cujus initium nescitur, censenda sit Apostolica & à temporibus Christi proveniens, præsertim circa ea, in quibus Ecclesia nihil statuere potest, uti est instituire materiam & formam Sacramentorum, seu certo signo & ritui externo alligare gratiam sanctificantem. Ad 4. De Apostolis temere negatur, imò longè melius affirmatur partim ex ratione primùm data: nisi tantùm sit sermo de *accidentalibus* ceremonijs; partim ex 1. Tim. 4. ubi dicitur: *Noli negligere gratiam, qua data est tibi per prophetiam cum impositione manuum Presbyterij.* Ubi pro materia exprimitur impositio manuum, & nomine *prophetia* intelliguntur certa verba; nam Scriptura consuevit omnes

sermo;

fermonem Divinum vocare prophetiam. Christus forte & ipse adhibuit aliquod huiusmodi signum externum: sic enim in ultima Cena, dum Apostolos ordinavit in Presbyteros, & potestatem dedit consecrandi & sacrificandi in pane & vino, *porrexit sub specie panis & vini suum Corpus & Sanguinem*, & dixit: *Hoc facite in meam commemorationem*, cui ritui respondet nunc *traditio patena cum hostia, calicis cum vino*. Dein etiam si Christus ejusmodi ritus externos non adhibuisset, nihil obesset, quia ipse tanquam Auctor gratiæ, & absolutus Dominus potuisset dare gratiam sine Sacramento, & remittere peccata &c. nec fuit ipse alligatus determinatis signis.

26. Ob. 4. Quamvis hi ritus, quibus ministri Ecclesiæ ordinantur, vel contrahitur Matrimonium &c. sint boni, & Deus ad piorum preces conferat ordinatis, & contrahentibus, gratiam aliquam, non tamen confert per ejusmodi ritus gratiam *Evangelio propriam*, seu gratiam justificantem, & remissionem peccatorum; quia probari non potest, conferri gratiam justificantem per hos ritus: ergo hi ritus non sunt proprie Sacramenta. R. 1. & quæro ex Adversarijs, unde probent ipsi, quod Evcharistia conferat gratiam justificantem, seu remissionem peccatorum (quæ apud ipsos idem sunt) cum ante S. Communionem quilibet debeat *se probare*, credere, & consequenter jam esse justus, & obtinuisse remissionem peccatorum? Quomodo Baptismus; cum tamen baptizandus debeat prius credere, & per

fidem juxta ipsos statim justificetur? Et tamen hæc duo Sacramenta ipsimet admittunt. Unde R. 2. Omnia & singula conferre gratiam justificantem seu habitualement, scilicet vel primam, ut Baptismus facit & Pœnitentia, nisi homo jam antecesserit sit justus, vel secundam seu augmentum gratiæ habituales, ut reliqua quinque Sacramenta, quæ supponunt primam gratiam, saltem ordinariè, & per se; licet per accidens etiam conferre possint primam, ut docent Scholastici. R. 3. Quamvis Sacramenta, uti & Ordo & Matrimonium, conferant etiam gratias actuales, seu auxilia supernaturalia, nimirum ad sacra ministeria ritè obeunda, ad onera Matrimonij patienter ferenda, ad sobolem bene educandam; tamen semper conferunt simul etiam gratiam habitualement, seu justificantem vel primam vel secundam, ut colliges ex Scripturæ & Patrum textibus, qui illam gratiam vocant *Spiritum S. gratiam diffusam in cordibus, permanentem in nobis, resuscitandam* &c. Relege dicta. Id tamen observandum est, gratiam habitualement seu sanctificantem in singulis Sacramentis sub aliâ & sibi peculiari ratione conferri; nam in Baptismo confertur sub ratione regenerationis, in Confirmatione sub ratione augmenti & roboris Spirituales, in Evcharistia sub ratione alimenti & nutritionis, in Pœnitentia sub ratione medicinæ, in Extrema Unctione sub ratione præsidij contra tentationes in agone mortis, in Ordine sub ratione debitæ dispositionis & auxiliij

xilij ad munia Ecclesiastica rectè ob-
unda, in Matrimonio sub ratione spi-
ritualis & castæ conjunctionis animo-
rum inter conjuges.

27. Ob. 5. Matrimonium, & Ordo
non habent Mandatum Divinum,
quia non omnibus præceptum est Ma-
trimonium, aut necessarium ad salu-
tem, uti & Ordo: ergo non sunt pro-
priè Sacramenta. R. Si per tò *man-*
datum intelligas mandatum Divinum
omnes obligans ad utendum tali ritu
C. A. & N. C. prorsus enim gratis fin-
gitur ad esse Sacramenti tale præce-
ptum: & nunquid apud Adversarios Ev-
charistia non est sub præcepto respectu
omnium, scilicet parvulorum, abste-
miorum &c. & tamen Sacramentum
est? Si verò intelligas nomine manda-
ti *institutionem* Divinam, ut plerum-
que insinuare videntur Lutherani Scri-
ptores per particulam *seu*, requiren-
tes *mandatum seu institutionem Di-*
vinam; tunc N. A. Ratio negandi pa-
tet ex dictis. Cæterum loquendo de
necessitate Sacramentorum, dicimus
cum P. Canisio & communi Catholi-
corum, Baptismum necessariò suscipi-
endum ab omnibus (scilicet vel in re
vel in voto) Evcharistiam à ratione
utentibus, Pœnitentiam à relapsis in
peccatum mortale post Baptismum,
At reliquis uti arbitracium est, modò
nullum contemnatur, aut, cum ita fert
tempus aut occasio, contra jus & æ-
quum negligatur.

28. Ob. 6. In Antiqua Lege tantum fue-
runt duo Sacramenta, Circumcisio &
Agnus Paschalis, tanquam typus Baptis-
mi & Evcharistia: ergo pariter tantum

hæc duo dantur in Nova Lege. 2. Illa
tantum sunt propriè Sacramenta, quo-
rum materia profluxit ex latere Chri-
sti in cruce pendens: sed ex latere Chri-
sti solum profluxit sanguis & aqua, quæ
sunt materia Evcharistia & Baptismi:
ergo. 3. Pœnitentia & Matrimonium
jam fuerunt in Antiqua Lege, non ta-
men fuerunt Sacramenta: ergo nec
modò sunt. Vel si olim fuerunt Sacra-
menta, tunc Sacramenta Antiquæ &
Novæ Legis non sunt diversa contra Pa-
trum sensum. R. ad 1. N. Ant. nam
in Antiqua Lege teste S. August. l. 19.
contra Faustum c. 13. fuerunt plura
quàm in Nova Lege, sic enim ait:
Prima Sacramenta, cum suo Adven-
tu Christus implevisset, ablata sunt,
& alia sunt instituta, virtute majo-
ra, utilitate meliora, actu faciora.
NUMERO PAUCIO R. A. Ha-
bebant enim Circumcisionem, Agnum
Paschalem, varias Ordinationes, Lo-
tiones, & alias Ceremonias inter Sacra-
menta. Deinde Transm. Ant. negari
posset Conf. Ad 2. N. M. Deinde san-
guis non est materia Evcharistia: juxta
Adversarios, saltem materia visibilis,
sicut aqua in Baptismo, sed panis & vi-
num. Vel si dixeris, sanguinem esse
materiam, tunc Evcharistia non erit
Sacramentum Corporis, sed solum
Sanguinis Christi, quia corpus non
profluxit ex latere Christi. Nuge!
Ad 3. N. Conf. in Antiqua Lege defuit in-
stitutio Divina, non autem in Nova. Urg. &

Ob. 7. Non potest ostendi tem-
pus & locus, ubi & quando sint in-
stituta quinque Catholicorum super-
flua Sacramenta: ergo non sunt à
Chri-

Christo instituta. R. Trans. Aut. & retorq. argum. Non potest ostendi, quo tempore & loco Baptismus fuerit institutus pro Sacramento Nova Legis, an nempe dum Christus fuit Baptizatus, an Jo. 3. & 4. ubi Christus per discipulos suos legitur baptizasse, an tempore intermedio, an primùm post Resurrectionem, dum dixit ad Apostolos: *Docete omnes gentes, baptizantes eos &c.* Ergo nec Baptismus erit Sacramentum. Potest igitur constare, an aliquid absolutè institutum sit à Christo, etiamsi de tempore & loco institutionis non certò constet; quod scire nihil interest Ecclesie. Cæterum Doctores Catholici non improbabiler docent, Confirmationem esse institutam, saltem perfectè & completè, post Resurrectionem, ubi Christus Jo. 20. ad Discipulos dixit: *Accipite Spiritum S. quorum remisistis peccata, remittentur eis.* Extremam Unionem itidem Resurrectionem inter & Ascensionem Christi, postquam fuit instituta Pœnitentia; nam à Tride-

tino vocatur *Consummativum Pœnitentia.* Quamquam hoc Sacramentum Marc. 6. insinuatum & adumbratum sit, ubi Apostoli leguntur agros inunxisse oleo, & sanasse, promulgatum verò & declaratum à S. Jacobo c. 5. v. 14. *Ordinem*, quia complectitur geminam potestatem sacrificandi & absolvendi, partim in ultima Cœna, partim post Resurrectionem Jo. 20. fuisse institutum. Denique *Matrimonium* vel intra 40. illos dies, quibus Christus post Resurrectionem suam Discipulis apparet, multa eos docuit, loquens de regno Dei, seu de Ecclesia: vel Mat. 19. dum Christus ejus inseparabilitatem docuit, dicens: *Quos Deus conjunxit, homo non separet.* Hic iterum locum habet recepta regula S. Augustini l. 2. de Bapt. cont. Donatistas c. 7. ubi dicit: *Multa non inveniuntur in litteris Apostolorum, nec in Concilijs posteriorum: & tamen quia per universam custodiuntur Ecclesiam, non nisi ab ipsis tradita & commendata creduntur.*

ARTICULUS III.

De Sacramentalibus, Ceremonijs, Signo Crucis &c.

50. Sciendum 1. Per *Sacramentalia* posse intelligi vel illas ceremonias, quæ in solenni administratione Sacramentorum ex usu & præscripto Ecclesie adhibentur, vel (& quidem magis propriè) alios quosdam actus externos, qui ad colendum DEUM ordinati sunt, & ex communi quadam fidelium persuasione ad hominis sanctificationem speciali aliquo modo servantur. Ejusmodi Sacramentalia enumerantur præcipue sex, hoc versu comprehensa: *Orans, iratus, edens, confessus, dans, benedicens.* Vocabulo 1. intelligitur oratio Dominica. 2. Aquæ benedictæ aspersio. 3. Esus panis

Aaaa

R. P. Fichler Theol. Polemica.